

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	SSO Artur Fryc
Protokolant:	stażysta Bartłomiej Fachinetti

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o emeryturę

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z dnia 1 grudnia 2015 r., nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej J. M. prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2015 r. nie stwierdzając odpowiedzialności organu za niezbadanie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSO Artur Fryc

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 grudnia 2015 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. odmówił J. M. prawa do emerytury przyznawanej na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Z 2015 r. poz. 748).

W uzasadnieniu swojej decyzji organ wskazał, że ubezpieczona nie udokumentowała wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat jak też wymaganego okresu co najmniej 25 lat składkowych i nieskładkowych. Organ na podstawie przedłożonych mu dokumentów uznał za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 roku okres 22 lat i 10 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych. Organ nie zaliczył przy tym do stażu ubezpieczenia odwołującej się okresu pracy w warunkach szczególnych od 15.01.1978 r. do 30.09.1984 r. z tytułu zatrudnienia w (...) Biurze Studiów i (...) oraz od 01.10.1984 r. do 31.12.1998 r. z tytułu zatrudnienia w Fabryce (...). Organ rentowy wskazał, że w celu przyznania emerytury należy dostarczyć poprawnie wystawione świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach za ww. okresy zatrudnienia zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

(dow. decyzja organu, nienumerowane akta ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 18 grudnia 2015 r. (data prezentaty ZUS),

w wymaganym prawem terminie (niesporne) złożyła J. M.. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji organu i przyznanie jej prawa do emerytury.

W uzasadnieniu wskazała, że podstawa prawna podana w świadectwach pracy jest zgodna z wymogami w tamtych latach, ponieważ zakłady pracy wystawiały takie świadectwa. Dużo osób z tak wystawianymi w tamtych latach świadectwami pracy w warunkach szkodliwych nie miało problemu z uznaniem ich przez ZUS. Oświadczyła, że zakłady pracy już nie istnieją (zostały zlikwidowane) i nie ma możliwości uzyskania żadnych dodatkowych uzupełnień w posiadanych dokumentach.

(dow. odwołanie od decyzji ZUS, k. 2-3 akt sprawy)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podtrzymując tym samym swoje stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

(dow. odpowiedź na odwołanie, k.14 v akt sprawy)

Ostateczne stanowisko odwołująca się zajęła na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku, tj. w dniu 6 grudnia 2016 r., gdzie poparła swoje odwołanie.

(protokół rozprawy k. 81)

W imieniu ZUS pomimo prawidłowych doręczeń zawiadomień o terminie rozprawy, nikt się nie stawił, czego konsekwencją było uwzględnienie stanowiska jak w odpowiedzi na odwołanie.

W toku postępowania Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 11 sierpnia 2016 r. dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na okoliczność ustalenia, czy czynności wykonywane faktycznie przez odwołującą się w okresie od 15.01.1978 r. do 30.09.1984 r. w (...) Biurze Studiów i (...) oraz od 1.10.1984 r. do 31.03.1997 r. w Fabryce (...) można uznać za któreś z prac wymienione w załączniku do rozporządzenia z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników, a jeśli tak to według którego z punktów tego załącznika.

(protokół rozprawy k. 46 a.s.)

Sąd Okręgowy ustalił, następujący stan faktyczny:

J. M. urodziła się w dniu (...). Odwołująca się była zatrudniona w (...) Biurze Studiów i (...) w W. w okresie od 15.01.1978 r. do 31.03.1980 r. na stanowisku pomoc operatora maszyn poligraficznych, a następnie w okresie od 01.04.1980 r. do 30.09.1984 r. na stanowisku operator maszyn poligraficznych i introligatorskich. Następnie odwołująca się kontynuowała zatrudnienie w Fabryce (...) w W., w okresie od 01.10.1984 r. do 31.03.1997 r. na stanowisku operator małej poligrafii w Sekcji Poligrafii, a w okresie od 01.04.1997 r. do 31.05.2001 r. na stanowisku sekretarki./świadectwa pracy w aktach rentowych i aktach osobowych/

Odwołująca się będąc zatrudniona w w/w miejscach w charakterze operatora maszyn poligraficznych zajmowała się obsługą kserografu (matryc metalowych), maszyny offsetowej (drukowanie) oraz maszyny introligatorskiej. Obsługiwała m.in. kserokopiarkę KS-2 oraz maszynę drukarską R.. Jej praca polegała na drukowaniu, robieniu matryc metalowych, składaniu i wykonywaniu książeczki obsługi maszyn i schematów. Pracowała przy kserokopiarce i kserografie, gdzie się naświetlało i utrwalano specjalnym kwasem. Praca była bardzo ciężka, a ubezpieczona miała kontakt ze śmierdzącymi i trującymi substancjami, np. farbą drukarską, utrwalaczami, kredą, pumeksem i kwasami do czyszczenia. J. M. otrzymywała dodatek za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, a pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy i nie korzystała z dłuższych zwolnień lekarskich. /zeznania odwołującej się k. 21-22 a.s./

W dniu 19 listopada 2015 r. J. M. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioski o emeryturę przyznaną na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. We wniosku tym wskazała, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz, że zgłaszała wniosek o ustalenie kapitału początkowego i że nie pozostaje w stosunku pracy. Do wniosku dołączyła świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez Fabrykę (...) „w likwidacji” oraz (...) Biuro Studiów i (...).

Odwołująca się w okresie zatrudnienia w:

- (...) Biurze Studiów i (...) w W. w okresie od 15.01.1978 r. do 31.03.1980 r. na stanowisku pomoc operatora maszyn poligraficznych oraz od 01.04.1980 r. do 30.09.1984 r. na stanowisku operator maszyn poligraficznych i introligatorskich, w pełnym wymiarze czasu pracy,
- Fabryce (...) w W. w okresie od 01.10.1984 r. do 31.03.1997 r. na stanowisku operator małej poligrafii w Sekcji Poligrafii, z wyłączeniem 15 dni okresów nieskładkowych po 14.11.1991 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako podstawowe wykonywała prace, które kwalifikuje się odpowiednio do:
- poz. 3 – bezpośrednia obsługa aparatów reprodukcyjnych w drukarniach oraz produkcja i obróbka drukarskich form kopiowych i form drukowych,
- poz. 4 – drukowanie i uszlachetnianie druków,
- poz. 5 – bezpośrednia obsługa maszyn i urządzeń do składania (łamania) arkuszy papieru, krajania papieru i wyrobów poligraficznych oraz do oprawy wyrobów poligraficznych w drukarniach, Działu XI Wykazu A prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r.

Prace te spełniają przesłanki uznania za wykonywane w szczególnych warunkach. Odwołująca się wykonując w spornych okresach prace na wymienionych stanowiskach pracy była narażona na oddziaływanie w szczególności:

- związków chemicznych zawartych w farbach drukarskich, tonerach, barwnikach, rozpuszczalnikach organicznych, środkach czyszczących itd. takich jak ksylen, benzyna, nafta, toluen, cykloheksan, oleje oraz kwasy i inne środki stosowane do mycia maszyn i wytrawiania form drukarskich mogących powodować negatywne skutki zdrowotne w wyniku wdychania (zapalenia górnych dróg oddechowych, reakcje uczuleniowe), przez kontakt ze skórą, śluzówkami (zapalenia skórne, zapalenia spojówek oczu);

- zapylenia, którego intensywność jest uzależniona głównie od stosowanego rodzaju papieru i od technologii druku mogące powodować możliwość powstania uczuleń, astmy, schorzeń układu oddechowego;

- hałasu spowodowanego pracą maszyn drukarskich;

- wibracji mogącej powodować zaburzenia w funkcjonowaniu narządów wewnętrznych oraz dolegliwości bólowych wynikających z przeciążenia układu mięśniowo-szkieletowego.

Nie spełniają przesłanek uznania za wykonywane w szczególnych warunkach rodzaje prac wykonywane przez Odwołującą się w okresach:

- od 01.03.1976 r. do 14.01.1978 r. na stanowisku pomoc biurowa,

- od 01.04.1997 r. do 31.12.1998 r. na stanowisku sekretarka. (opinia biegłego – k.54-60).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie: akt niniejszej sprawy, akt Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak też zeznań odwołującej się J. M. i opinii biegłego z zakresu BHP.

Żadna ze stron nie kwestionowała wartości dowodowej dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz aktach ZUS, a nadto brak jest jakichkolwiek podstaw by podważać ich rzetelność czy prawidłowość.

Zeznania odwołującej się na rozprawie w dniu 24 maja 2016 r. w ocenie Sądu są co do zasady logiczne i spójne z resztą materiału dowodowego znajdującego się w aktach niniejszej sprawy.

Również opinia biegłego J. P. (k. 54-60) na okoliczność ustalenia czy czynności faktycznie wykonywane przez odwołującą się należą do prac wskazanych w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. nie była kwestionowana przez strony.

W związku z powyższym w ocenie Sądu wszystkie zebrane w aktach sprawy dowody – są wiarygodne i nie budzą zastrzeżeń ani wątpliwości. Tym samym zasługiwały na to, aby uczynić je podstawą ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. M. jest zasadne i należało je uwzględnić.

Zgodnie z treścią art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2016.887 j.t.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego

w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie zaś do treści ust. 2 tego przepisu emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Nadto stosownie do treści § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze (Dz.U.Nr 8, poz. 43) pracownik, który wykonywał prace

w szczególnych warunkach, wymienionych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie zaś z § 3 rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

W myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo

do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z powyższego wynika, iż odwołująca się nabyłaby prawo do wcześniejszej emerytury w przypadku łącznego spełnienia przesłanek:

- ukończenia wieku 55 lat

- legitymowania się łącznym okresem ubezpieczenia w wymiarze co najmniej 20 lat, przypadającym na dzień 01.01.1999 roku;

- legitymowania się 15 letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, przypadających na dzień 01.01.1999 roku;

- nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego;

W niniejszej sprawie poza sporem w sprawie było, iż odwołująca się ukończyła 55 lat w dniu 30 października 2015 r., posiada łączny okres stażu ubezpieczeniowego wynoszący ponad 20 lat na dzień 01.01.1999 r., a nadto, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spornym pozostawało zaś to, czy skarżąca na dzień 01.01.1999r. legitymuje się 15 letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Zaznaczyć należy w tym miejscu, iż zakłady pracy, w których J. M. była zatrudniona, wystawiły świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jednak Zakład Ubezpieczeń Społecznych zakwestionował poprawność ich wystawienia.

Faktem jest, iż rozporządzenie RM z 07.02.1983 roku w § 2 ust. 2 wymaga by okresy pracy w szczególnych warunkach zostały potwierdzone przez zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub też w „zwykłym” świadectwie pracy

z odpowiednią adnotacją. Dokument taki stanowi przy tym jedyną podstawę, na której może oprzeć się organ ubezpieczeniowy ustalając uprawnienia emerytalne dla pracownika wykonującego prace w warunkach szczególnych. Odmienne jednak w postępowaniu odwoławczym z zakresu ubezpieczeń społecznych tego rodzaju świadectwo nie ma charakteru wiążącego dla Sądu. Nie jest ono bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej, a tylko dokumenty wydane przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. W postępowaniu sądowym świadectwo pracy traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Tak więc wnioskodawca posiada uprawnienie do wykazania innymi dowodami, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, tym bardziej, iż zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem, w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów zatrudnienia także w oparciu o inne dowody niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (vide: uchwała SN z dnia 21.09.1984r. III UZP 48/84 LEX nr 14630, uchwała SN z dnia 10.03.1984r. III UZP 6/84 LEX nr 14625).

W trakcie niniejszego postępowania przed Sądem odwołującą się za pomocą dowodów z dokumentów wykazała w sposób wiarygodny i przekonujący jakiego to rodzaju czynności faktycznie wykonywała w spornym okresie zatrudnienia w (...) Biurze Studiów i (...) oraz w Fabryce (...).

Zauważyć należy, iż ugruntowany jest w orzecznictwie pogląd, wyrażony m. in. w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27.09.2012 roku, (sygn. akt III AUa 720/12), że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy - rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych.

Tymczasem czynności faktycznie wykonywane przez odwołującą się (ustalone w stanie faktycznym), jak wynika z niekwestionowanej opinii biegłego J. P. mieściły się w zakresie prac wskazanych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. i były one wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zgodnie ze wskazaną wyżej a niesporną opinią biegłego uznać należy, że faktycznie wykonywane przez odwołującą się czynności należały do prac wymienionych w Dziale XI pozycja 3, 4 i 5 Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (opinia biegłego – k. 54).

Tym samym wskazane przez biegłego okresy: od 15.01.1978 r. do 31.03.1980 r., od 01.04.1980 r. do 30.09.1984 r. oraz od 01.10.1984 r. do 31.03.1997 r. należało w całości zaliczyć odwołującej się do stażu pracy wykonywanej w warunkach

szczególnych, co daje łączny okres zatrudnienia w warunkach szczególnych znacznie dłuższy niż wymagane przepisami 15 lat.

Tym samym odwołująca się spełniła kwestionowaną przez ZUS przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat.

Reasumując, stwierdzić należy, iż że J. M. ukończyła 55 lat, nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze przekraczającym 20 lat, a także w okresie ponad 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Tym samym odwołująca spełnia wszystkie niezbędne przesłanki do nabycia prawa do emerytury przyznawanej na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W związku z powyższym uznać należało, że decyzja organu była błędna i należało ją zmienić.

Zgodnie z treścią art. 129 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wobec tego, że ubezpieczona nabyła prawo do emerytury w dniu 30 października 2015 r., natomiast złożyła wniosek 19 listopada 2015 r., świadczenie należało jej przyznać od 1 listopada 2015 r.

Jednocześnie w ocenie Sądu brak było podstaw do orzeczenia o odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, albowiem na podstawie przedłożonych przez ubezpieczoną dokumentów nie było możliwe wydanie decyzji o innej treści, jak zaskarżona w niniejszym postępowaniu. Dla ustalenia okresów pracy w warunkach szczególnych było przeprowadzenie obszernego postępowania dowodowego do czego nie był uprawniony ZUS. Znacząco uzupełniono również dowody z dokumentów, a nadto zasięgnięto opinii biegłego. Tym samym podstawa do wydania orzeczenia przez Sąd była znacząco odmienna od tej jaką dysponował organ w momencie wydawania skarżonej decyzji.

Mając na uwadze powyższe, stosownie do art. 477¹§ 2 k.p.c., uznając, iż odwołanie zasługiwało na uwzględnienie, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. M. prawo do emerytury od 1 listopada 2015 r.

SSO Artur Fryc